

ფრიდრიხ ნიცშეს მიმართება სიმბოლიზმსა და ინდივიდუალიზმთან: გალაკტიონისეული რეცეფციის კრიტიკა

თანამედროვე აზროვნებაში ინტერდისციპლინარიზმის და ინტერლიტერატურულულობის აქტუალობის ფონზე განსაკუთრებით საინტერესოა პოეზიის და ფილოსოფიის ურთიერთმიმართების კვლევა. ფრიდრიხ ნიცშეს გავლენის მასშტაბების გათვალისწინებით, ქართველი პოეტების ნიცშეს ფილოსოფიასთან მიმართების კვლევა თავისთავად მნიშვნელოვანია, მით უფრო, როცა ამის ექსპლიციტური საფუძველიც არსებობს ისეთ მნიშვნელოვან პოეტთან, როგორც გალაკტიონია. 1918 წელს გალაკტიონი მოსკოვში ეცნობა და თარგმნის ნიცშეს თხზულებებს, გარდა ამისა, თავის სტატიებსა და დღიურებში მას 11-ჯერ ახსენებს. გალაკტიონის და ნიცშეს ურთიერთმიმართების კვლევა უნდა დაიწყოს სწორედ გალაკტიონის მიერ ნიცშეს რეცეფციის ამ ექსპლიციტური შემთხვევების განხილვით. ეს იქნება მომდევნო სტრუქტურულ-ტიპოლოგიური კომპარაციის ერთგვარი გენეტიკურ-კონტაქტური საფუძველი. სტატია მიზნად არ ისახავს ფართო კონტექსტურ ანალიზს გალაკტიონის სხვა ნააზრევების და პოეტური ტექსტების გათვალისწინებით, ესაა მხოლოდ იმ პასაჟების შეპირისპირება ნიცშეს ფილოსოფიასთან, რომლებშიც გალაკტიონი პირდაპირ ახსენებს ნიცშეს და, ამდენად, სტატიის თემაა გალაკტიონის მიერ ნიცშეს უშუალო რეცეფცია ექსპლიციტურ დონეზე და არა ზოგადკონტექსტური მიმართება.

ხსენებული 11 შემთხვევა მოვიძიე ინტერნეტპორტალზე galaktion.ge, რადგან 1975 წელს გამოცემულ კრებულში, რომელშიც შესულია გალაკტიონის წერილები და ფრაგმენტები დღიურებიდან, ნიცშე საერთოდ არაა ნახსენები, გასაგები მიზეზების გამო. ერთი და იგივე სათაურის მქონე სტატიები წიგნში სხვაგვარადაა შეტანილი, პორტალზე კი, როგორც ჩანს, მოცემულია მისი შავი მონახაზი, თავდაპირველი ვარიანტი, შეიძლება ითქვას, პირვანდელი, ცენზურამდელი სახე. ამ 11 შემთხვევიდან მოცემულ სტატიაში მხოლოდ ნაწილს განვიხილავ.

გამომდინარე ადამიანის მიდრეკილებიდან, ეძიოს მსგავსება მეტად, ვიდრე სხვაობა, ასევე თანამედროვე კომპარატივისტული პარადიგმის გარკვეული აზრით გამართლებული მისწრაფებიდან, აღმოაჩინოს მეტი საერთო, ვიდრე განსხვავება, არსებობს საფრთხე და ცდუნება, რომ გენიალური პოეტების ასოცირება გენიალურ ფილოსოფოსებთან მოხდეს არასწორად. გარდა ამისა, რაც უფრო მეტად მნიშვნელოვანია, არსებობს მოსაზრება, რომ რადგან ნიცშეს ფილოსოფია პოეტური სტილით ხასიათდება, ხოლო პოეზია გულისხმობს ორაზროვნებას და ბუნდოვანებას უკიდურესი ჰაიდეგერიანული აზრით, ამიტომ ნიცშეს ტექსტებს არ აქვთ მკაფიო სათქმელი და გზა ხსნილია არბიტრარული გაგებისათვის. უპირველესად, აი, რას წერს ნიცშე ბუნდოვანებაზე: „ვინც იცის, რომ ღრმად, ცდილობს იყოს ცხადი; ვისაც სურს ბრბოს მოეჩვენოს ღრმად, ცდილობს იყოს ბუნდოვანი. რადგან ბრბო ღრმად

მიიჩნევს ყველაფერს, რისი ფსკერის ხილვაც არ ძალუძს: ის ხომ ასეთი მშობარაა და ასე უხალისოდ შედის წყალში“ (ნიცშე 2008: 136). ასე რომ, ნიცშესთვის ბუნდოვანება არაა მიზანი, როგორც ეს პოეტისთვის შეიძლება იყოს, პირიქით, იგი ცდილობს იყოს ცხადი, იგი ფილოსოფოსია პოეტური სტილით, როგორც თავადაც აღიარებს, მაგრამ იგი მაინც არ არის პოეტი. ნიცშეს თანახმად, მისი ფორმა არაა სისტემური, თუმცა ეს როდის ნიშნავს, რომ მის ფილოსოფიას არ აქვს სისტემა და მეტნაკლებად თანმიმდევრული, ერთიანი საზრისი. ნიცშე ამბობს: „თქვენ ფიქრობთ, რომ ალბათ ეს ნაშრომი ფრაგმენტულია, რადგან მე გაძლევთ მას (და უნდა მოგცეთ კიდევ) ფრაგმენტების სახით?!“ (ნიცშე 1996: 243).

თანამედროვე აზროვნებაში დეკონსტრუქციული პარადიგმა შეცდომითაა ასოცირებული ჰერმენევტიკულ-ინტერპრეტაციულ ინკლუზივიზმსა და არბიტრარულობასთან. დეკონსტრუქციონისტული პარადიგმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წარმომადგენლის, პოლ დე მანის აზრით, კრიტიკოსს თავისი მიზნების შესაბამისად როდი შეუძლია ინტერპრეტაცია; სწორი კითხვის აქტის შედეგად ვიღებთ წაკითხვის ანუ ინტერპრეტაციის შეუძლებლობას (ლევერსი 1995: 182). დეკონსტრუქციული ჰერმენევტიკის ერთ-ერთი ფუძემდებლის ჟაკ დერიდას მიხედვით, როდესაც ტექსტის გაშიფრვისას ვაწყდებით სიტყვას ან მეტაფორას, რომელიც შეიცავს წინააღმდეგობას, ორაზროვნებას და მიუთითებს ერთიანი მნიშვნელობის არარსებობაზე, ჩვენ უნდა ჩავეჭოდეთ სწორედ ამ სიტყვას თუ მეტაფორას, „ჩვენ თვალი უნდა მივაღვევოთ მის თავგადასავალს ტექსტში და დავინახოთ როგორ იმსხვრევა ტექსტი, როგორც შენიღბვის სტრუქტურა, რომელიც ავლენს თავის თვითტრანსგრესიას, თავის გადაუწყვეტადობას“ (ლევერსი 1995: 184). დერიდას მიხედვით, „ჩვენ მიერ ტექსტის კითხვა მუდამ იქნება გაჯერებული გარდაუვალი აპორიებით, რომელიც ძირს უთხრის სტაბილურობას და გვაძლევს გაუვალ პოზიციებს, რომელიც არ გადაიჭრება, რაც უნდა მკაცრი იყოს ჩვენი ანალიზი თუ ეგზეგეზა“ (პორტერი ... 2011: 205).

მსგავსი რადიკალიზმი ერთგვარად „პოლიტიკურად მოტივირებულია“. რიჩარდ რორტის აზრით, დეკონსტრუქციული კრიტიკის ჯონათან ქალერისეული გააზრებიდან აშკარა ხდება, თუ რაოდენ რადიკალურია ასეთი კრიტიკის განცხადებები და რამდენად რადიკალურები უნდა იყვნენ ისინი, რათა უპასუხო მათ წინააღმდეგ მიმართულ სტანდარტულ კრიტიკას“, რაც გულისხმობს ბრალდებას, რომ თითქოს დეკონსტრუქცია უშვებს ინტერპრეტაციის არბიტრარულობას. რორტის აზრით, მსგავს რადიკალურ ქმედებას რიტორიკულ-პოლიტიკური შეფერილობაც აქვს და, მართლაც, დეკონსტრუქციონისტები თავიანთ პრაქტიკას პოლიტიკური პრაქტიკის გაგრძელებად მიიჩნევენ (ლევერსი 1995: 192). საუბარია დეკონსტრუქციის კრიტიკულ პოტენციალზე კაპიტალისტურ-პატრიარქალური და განმანათლებლური დისკურსის წინააღმდეგ. ფუკოს პერსპექტივიდან, „მარქსიზმი მოდიდან გადასული ჰუმანიზმის სახეობაა“, ხოლო ჟან ფრანსუა ლიოტარის მიხედვით, ნიცშეს, ჰაიდეგერის და ფუკოს შემდეგ ჩვენ აღარ შეგვიძლია ისეთი „მეტა-ნარატივების“ რწმენა, როგორიცაა მარქსიზმი (ლევერსი 1995: 195).

დეკონსტრუქცია თავის საფუძვლებში უკავშირდება ფრიდრიხ ნიცშეს მიერ პლატონური მეტაფიზიკის დეკონსტრუქციას „კერპების დაისში“ (ლევერსი 1995: 169).

როგორც დავინახეთ, დეკონსტრუქცია მოიაზრებს მაქსიმალურ სიფრთხილეს ტექსტებთან და გამორიცხავს არბიტრარულ გაგებას, მსგავსად ამისა, ნიცშე მიუთითებს თვითდისციპლინის მნიშვნელობაზე ინტერპრეტაციისას და სთხოვს ფილოლოგს, გაიგოს, „განზრახვით ჩასწვდეს იმას, რისი თქმაც ტექსტს აქვს განზრახული, მაგრამ მეორე მნიშვნელობის შეგრძნების, სინამდვილეში ვარაუდის გარეშე. ნიცშე საუბრობს „საკუთარი ხმის საფრთხეზე“: „ზოგჯერ საუბრის მიმდინარეობისას ჩვენი საკუთარი ხმის ბგერა გვაბნევს და შეცდომით მივყავართ მტკიცებამდე, რომელიც არანაირად არ შეესაბამება ჩვენს აზრებს“ (ბოც-ბორნშტაინი 2013: 258). ნიცშე საუბრობს ნელი კითხვის აუცილებლობაზე (ნიცშე 2006ა: 5), მეტიც, მისი აზრით: „სავარაუდოდ, იმისათვის, რათა კითხვის ხელოვნებაში ივარჯიშოთ, უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა ერთი რამ, რაც დღესდღეობით ყველაზე მივიწყებულია – და სწორედ ამიტომ არ დამდგარა ჯერ ჩემი წიგნების „ნაკითხვადობის“ დრო“. ეს ერთი რამ, რის გამოც უნდა იყო თითქმის ძროხა და სულ მცირე არ უნდა იყო „თანამედროვე ადამიანი“, არის: ცოხნა...“ (ნიცშე 2007: 9).

არბიტრარული ინტერპრეტაციის მომხრეები არგუმენტად იყენებენ ნიცშეს შემდეგ მოსაზრებას: „არ არსებობს ფაქტები, არამედ მხოლოდ ინტერპრეტაციები“, რასაც ბოლო წლების გამოუქვეყნებელ ჩანაწერებში ნიცშე ხშირად იმეორებს, თუმცა აქ არსად არ იგულისხმება ტექსტის კითხვის მეთოდი, არამედ ის, რომ ადამიანი მუდამ ინტერპრეტირებს თავისი საჭიროებების მიხედვით (ნიცშე 2003: 139) და, გარკვეულწილად, ნიცშე ახალისებს კიდევ ამგვარ ინტერპრეტაციას: ცხოვრების უპირობო დასტურყოფა გულისხმობს წარსულის დასტურყოფასაც, „ის იყო“ ხდება „მე ის ამგვარად მსურდა“ (ბანიანი... 2003: 838-839). ხსენებულ ფრაზას აქვს სულ სხვაგვარი კონტექსტი: „„როცა ადამიანი თავს აღარ მიიჩნევს ბოროტად, ის აღარ არის ასეთი“ – კეთილი და ბოროტი მხოლოდ ინტერპრეტაციებია, არავითარ შემთხვევაში ფაქტები“ (ნიცშე 2003: 86). წიგნში „კეთილისა და ბოროტის მიღმა“ ნიცშე იმავს ამბობს: „საერთოდ არ არსებობს მორალური ფენომენები, არსებობს მხოლოდ მორალური ინტერპრეტაციები ფენომენებისა“ (ნიცშე 2002: 64). ნიცშე აღნიშნავს, რომ ინტერპრეტაციის სრული უგულვებლყოფა ნაკლებად შესაძლებელია (ნიცშე 2003: 271), თუმცა ეს როდი ნიშნავს, რომ დავნებდეთ. ნიცშეს ფილოლოგია ესმის, როგორც „განსჯის შეწყვეტა ინტერპრეტაციაში“, ანუ გადამერიანული ენით თუ ვიტყვით, „წინასწარ-განსჯების კონტროლი“; ნიცშეს ფილოლოგია მიაჩნია „კარგი კითხვის ხელოვნებად“, რაც ნიშნავს, „შეგეძლოს წაიკითხო ფაქტები ისე, რომ არ გააყალბო ისინი ინტერპრეტაციებით, არ მისცე უფლება გაგების სურვილს დაგაკარგვინოს სიფრთხილე, მოთმინება, სინატიფე“ (ნიცშე 2005ა: 51).

ამ ყოველივეს გათვალისწინებით, ვგმობ რა „მკითხველის უფლებებით“ (რ. ბარტი) ბოროტად სარგებლობას, ვეცდები ნაბიჯ-ნაბიჯ მივყვე გალაკტიონის ჩანაწერებს და წარმოვაჩინო ნიცშეს ფილოსოფიის ინტერპრეტაციასთან დაკავშირებული პრობლემები. ნიცშეს ფილოსოფია, მისი მრავალფეროვანი სტილის, ერთი შეხედვით, წინააღმდეგობრივი განცხადებების და იდეების ქრონოლოგიური ცვალებადობის გამო არა ერთხელ გამხდარა სპეკულაციის, არასწორი ინტერპრეტაციის და მანიპულაციის საგანი. როგორც ვენერა კავთიაშვილი აღნიშნავს, გალაკტიონის ახალგაზრდობის

დროს ნიცშეს მიემართებოდა ისეთი იარლიყები, როგორებიცაა „დემოკრატი და სახალხო რევოლუციონერი“, „დეკადენტი“, „სიმბოლისტი“ (კავთიაშვილი 2004: 153). ბუნებრივია, გალაკტიონისეული გაგებაც არ იქნება ზუსტი და სრულყოფილი, ამიტომ ნიცშეს შემოქმედების ჩემეული კვლევის საფუძველზე ვეცდები ვაჩვენო, რა შესაბამისობა ან შეუსაბამობა არსებობს მისეულ ინტერპრეტაციაში.

უპირველესად, უნდა აღინიშნოს ის ჩანაწერები, რომლებიც ცხადი ხდება, ნიცშეს რომელი ნაწარმოებები აქვს გალაკტიონს ნამდვილად წაკითხული. ეს იქნება ერთგვარი „გენეტიკურ-კონტაქტური“ შესავალი. 1) 1923 წელს მონახაზში სტატიისა „პოეზიის დღე“ გალაკტიონი ქართულ პოეზიაზე საუბრისას წერს: „ყველაფერი რაიმე ღირსების მქონე უსათუოდ მსუბუქი და გამჭვირვალეა, – ამბობს ნიცშე“ (ტაბიძე 2018ა: 1), 2) ასევე 1941 წლის დღიურში ჩანაწერში სათაურით „თემები პატარ-პატარა წერილებისათვის“, გალაკტიონი წერს: „2. „Из стран народ куда идет“ (მღერის მთელი ჯარი – ჯარი კი არა სტატისტიკი. გეგონებათ ბევრიაო. ნამდვილად კი სულ რამდენიმე კაცია. კარმენი. ბიზე. ნიცშეს წერილი ვაგნერის წინააღმდეგ. კარმენი)“ (ტაბიძე 2018ბ: 1) (აქ, როგორც ჩანს, გალაკტიონს „ვაგნერის საკითხი“ აერია წერილში „ნიცშე ვაგნერის წინააღმდეგ“, რომელშიც ბიზე და კარმენი ნამდვილად არ არიან ნახსენები). 3) ამავე კონტექსტში 1941 წლის დღიურში გალაკტიონი წერს: „„მსუბუქი ქნარის“ პრობლემა დასმულია. „მდუმარებით შემოსილი შეღამების ქნარი, ქროლვით ინვევს ცისფერ ლანდებს და ხეებში აქსოვს“ (ყდა ჩემი პირველი წიგნის. ნიცშეს წერილები „ვაგნერიანობის საკითხზე“ – სადაც ირჩევა კარმენის ავტორის – ბიზეს სიმსუბუქე). ქნარისა და ჩანგის პრობლემა. როგორ გადადის ქნარი „ჩანგში?“ (ტაბიძე 2018გ: 1).

მართლაც, „ვაგნერის საკითხის“ (და არა „ვაგნერიანობის საკითხზე“) შესავალშივე ნიცშე ჟორჟ ბიზეს „კარმენზე“ წერს: „ეს მუსიკა მე მიმაჩნია სრულყოფილად. ის გიახლოვდება მსუბუქად, მოქნილად, შესაბამისად, თავაზიანობით. ის მეგობრულია, ის არ ო ფ ლ ი ა ნ ო ბ ს . „კარგი არის მსუბუქი, ყველაფერი ღვთაებრივი დადის დახვეწილი ტერფებით“: ჩემი ესთეტიკის პირველი პრინციპი“ (ნიცშე 2005: 234). სახელწოდებათა აღრევები შემთხვევით როდი აღვნიშნე, აქაც ჩანს, რომ გალაკტიონისთვის ნიცშე მხოლოდ ზოგადი ინსპირაციის წყაროა და საკმაოდ ნაყოფიერიც, თუმცა იგი მისი ფილოსოფიის მეტნაკლებად სიღრმისეული და ზუსტი კვლევით არ დაინტერესებულა, როგორც ქვემოთ დავინახავთ.

„ვაგნერის საკითხში“ ნიცშე ილაშქრებს ვაგნერის ქრისტიანული დეკადანსის წინააღმდეგ. ზოგადად, ნიცშე საკუთარ ფილოსოფიას აცხადებს მებრძოლ ფილოსოფიად (ნიცშე 2005: 83) და უპირისპირებს მას როგორც ქრისტიანობას, ისე იესოს ნამდვილ, გაუყალბებელ მოძღვრებას, სადაც ხედავს გამირობის და ბრძოლის სრულიად საპირისპირო პათოსს (ნიცშე 2005: 26). გალაკტიონი ხშირად ახსენებს გამირობას ნიცშესთან კავშირში. 1924 წლის დღიურში გალაკტიონი აკეთებს სტატიის მონახაზს სათაურით „პესიმისმი“, რომელიც ასე იწყება: „ეპოხა აკაკი წერეთლისა. გამირული ხასიათი ქართული პოეზიის. პოეზია, მისი წარმოშობა, განვითარება, სახეობა, არსებითი თვისება – „წიგნები და ადამიანები“ (ტაბიძე 2018დ: 1). ამ მონახაზის ერთ-ერთი მონაკვეთია „ნიცშეანობა და სიმბოლიზმი“. გალაკტიონი,

როგორც ჩანს, აპირებდა მთლიანად ეპოქის მიმოხილვას თავისი ლიტერატურული მიმდინარეობებითა და მოვლენებით. ამ მონაკვეთებიდან ძალიან ბევრი პირდაპირ ან ირიბად შეგვიძლია დაუვკავშიროთ ნიცშეს, თუმცა ყველაზე ნიშანდობლივია შემდეგი: „კლასიციზმი. რომანტიზმი“, „დეკადენტობა და მარქსიზმი“, „ავადმყოფი მწერლები და პათოლოგიური პოეზია. იდეალიზმი და ნილილიზმი“, „სულიერი კრიზისი ინტელიგენციის. ინტელიგენცია. რევოლუცია.“, „ძალაუფლება ყოველდღიურობისა. პოეზია და გმირობა“ (ტაბიძე 2018დ: 1).

ნიცშეს ფილოსოფიაში პესიმიზმი, რომანტიზმი, ნიჰილიზმი, იდეალიზმი, მარქსიზმი და დეკადენტობა ერთმანეთთან დაკავშირებული ცნებებია და ყველა ერთად ასოცირდება ავადმყოფობასთან, სიცოცხლის სიძულვილის ინსტინქტთან. ცალცალკე თითოეულთან ნიცშეს მიმართების ციტატებით არგუმენტირება შორს წაგვიყვანდა, ამ კონტექსტში ძირითადად მნიშვნელოვანია სიმბოლიზმთან მიმართება.

ნიცშეს და სიმბოლიზმის ასოცირების ერთ-ერთი მიზეზი შესაძლოა იყოს სიმბოლისტების ერთგვარი არისტოკრატიზმი. სტეფან მალარმესთვის ლიტერატურა იყო „სულის არისტოკრატიის გამოვლინება“ (ბოუსი 2011: 37). ასევე „მალარმე განწყობილი იყო ორაზროვანი პატივისცემით მეფეებისადმი, საუბრობდა ხელოვანებზე, როგორც ახალ არისტოკრატიაზე“ (კონი 1965: 122). ნიცშე, თავის მხრივ, აკრიტიკებს „სულის არისტოკრატიის“ ცნებას, რადგან „მხოლოდ სული ვერ აკეთილშობილებს; არამედ უნდა იყოს რაღაც, რაც სულს გააკეთილშობილებს. – მაშ რა არის საჭირო? – სისხლი“ (ნიცშე 1968: 496). იგულისხმება, რომ უნდა მოხდეს ახალი არისტოკრატიის ფორმირება, რომელიც მემკვიდრეობით გადასცემს თაობებს არისტოკრატიულ თვისებებს და, ბუნებრივია, ეს მხოლოდ ხელოვანების წრე ვერ იქნება, არამედ საუბარია ბრძანებების გაცემასა და ასრულებაში დაოსტატებული გენის შეჯვარებაზე ფულის შოვნისა და მოთმინების ნიჭის მქონე ებრაულ გენტთან (დომბროვსკი 2014: 95).

ამ მხრივ საგულისხმოა გალაკტიონის 1940-იანი წლების ჩანაწერი, რომელშიც იგი აკაკი წერეთლისა და ილია ჭავჭავაძის პორტრეტებს ადარებს: „აკაკი წერეთელი: გარეგნულად ლომი (ასეთი გარეგნობის პირები ეხლა საქართველოში არავინ არის. სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით). გამოხედვაში არის დაცინვა, რომელიც ტანჯავდა ბევრს მთელი საუკუნის განმავლობაში. შუბლზე გამოხატულია ნინაპართა დალი, დიდი გვარის, წერეთლების გვარეული სიმტკიცე. აკაკი უნდა ყოფილიყო არა პოეტების მეფე, როგორც ის იყო ნამდვილად თავის საუკუნეში, არამედ დინასტიური მეფე, მფლობელი საქართველოსი. რუბენისთვის იგი იყო საუკეთესო ტიპი – როგორც სხეული, ნიცშესთვის იგი გამოდგებოდა ზე-კაცის იდეალად, სულიერად, გარეგნულად იგი უნდა ყოფილიყო ყველაზე უფრო მოხუც სენატორთა თავმჯდომარე, საუკეთესო პრეზიდენტი რომელიმე რესპუბლიკის, პრემიერ-მინისტრი ყველაზე უფრო უძლიერესი სახელმწიფოსი. იგი უნდა ყოფილიყო მსოფლიო რევოლიუციის დროს აღელვებულ ქვეყნის დასამშვიდებლად. ილია მაკლიორია“ (ტაბიძე 2018ე: 1).

როგორც აქ ჩანს, გალაკტიონისთვის, როგორც მინიმუმ, ნაცნობი უნდა იყოს ნიცშეს არისტოკრატიზმი, მისი დამოკიდებულება, ზოგადად, კეთილშობილებას-

თან და ამ ყველაფრის კავშირი ზეკაცის იდეასთან. აქ, უპირველსად, საგულისხმოა ფრაზა: „გამოხედვაში არის დაცინვა, რომელიც ტანჯავდა ბევრს მთელი საუკუნის განმავლობაში“, რადგან იგი ერთგვარად ასოცირდება ნიცშეს შემდეგ აფორიზმთან: „მხოლოდ საკუთარი ზიანით ხდება ადამიანი ბ რ ძ ე ნ ი , მხოლოდ უცხოს ზიანით ხდება ადამიანი კ ა რ გ ი “, – ამას ამბობს ყოველი უცნაური ფილოსოფია, რომელსაც ყოველგვარი მორალი თანალმობის და ყოველგვარი ინტელექტუალიზმი იზოლაციის შედეგად მიაჩნია: ამგვარად ის არაცნობიერად გამოდის ყოველგვარი მინიერი ნაკლულოვანების დამცველი. თანალმობა მოითხოვს ლმობას, ხოლო იზოლაცია სხვათა დაცინვას“ (ნიცშე 1996: 324). სხვაგან ნიცშე ადასტურებს, რომ განმარტოება და იზოლაცია აუცილებელია, რათა დავრჩეთ სუფთა, ყოველგვარი საზოგადოება აბინძურებს ადამიანს (ნიცშე 2002: 171).

ასევე ნიცშე ერთმანეთისგან განარჩევს დაცინვას და სიძულვილს. დაცინვა ხაზს უსვამს რანგობრივ სხვაობას, მაშინ, როცა სიძულვილი გვათანაბრებს სიძულვილის ობიექტთან, ამიტომ ნიცშე ხელოვანისგან ითხოვს დაცინვას, ასევე თვითდაცინვას (ნიცშე 2008: 243-244); ეს უკანასკნელი მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც, ნიცშეს მიხედვით, შინაგანი და გარეგანი მიმართებები ურთიერთკავშირშია, ერთი მოითხოვს მეორეს (ნიცშე 1997: 162-163). შინაგანი დისტანცია მოითხოვს გარეგანს და ეს უკავშირდება ისევ და ისევ ნიცშეს რადიკალურ არისტოკრატიზმს, როგორც ეს ჩანს შემდგომ პასაჟში: „ყოველი ამაღლება „ადამიანის“ ტიპისა ამ დრომდე არის საქმე არისტოკრატიული საზოგადოებისა – და ასე იქნება კვლავ და კვლავ: ესაა საქმე საზოგადოებისა, რომელსაც სწამს რანგობრივი იერარქიის გრძელი კიბის და ღირებულებრივი სხვადასხვაობისა ადამიანისა და ადამიანს შორის და მონობას, თუნდაც რალაც გაგებით, აუცილებლად მიიჩნევს. დ ი ს ტ ა ნ ც ი ი ს პ ა თ ო ს ი ს გ ა რ ე მ ე , რომელიც აღმოცენდება კლასთა მყარად დადგენილი განსხვავებისგან, მუდმივი ზედამხედველობისა და ზემოდან ყურებისგან მმართველი კასტის მხრიდან ხელქვეითებსა და მონებზე და მათი ასეთივე მუდმივი ვარჯიშისგან მორჩილებასა და ბრძანების გაცემაში, ჩახშობასა და დისტანცირებაში, ამ პათოსის გარეშე საერთოდ ვერ აღმოცენდებოდა ვერც ის მეორე უფრო იდუმალი პათოსი, ის მოთხოვნა, რომ ხდებოდეს დისტანციის მუდამ უფრო ახალი გავრცობა თვითონ სულის შიგნით, განვითარება მუდამ უფრო მაღალი, უფრო იშვიათი, უფრო შორეული, უფრო მრავლისმომცველი, უფრო უხვი მდგომარეობებისა, მოკლედ რომ ვთქვათ, გაძლიერება „ადამიანის“ ტიპისა, გამუდმებული „თვითგადალახვა ადამიანისა“, თუ გამოვიყენებთ მორალურ ფორმულირებას ზემორალური აზრით“ (ნიცშე 2002: 151).

„ვაგნერის საკითხში“, რომელიც გალაკტიონს ნამდვილად ჰქონდა წაკითხული, ნიცშე ადიდება ბატონთა მორალს, რომლის გამოხატულებაც არის „რომაული“, „გმირული“, „კლასიკური“ „რენესანსი“ (ნიცშე 2005: 261). ასევე, აღსანიშნავია, რომ ზეკაცთან პრეზიდენტის, რევოლუციის და პრემიერ-მინისტრის ხსენება უადგილოა, რადგან ნიცშესთვის მიუღებელია ნებისმიერი დემოკრატიული ინსტიტუტი, ნებისმიერი რევოლუცია, რეპუბლიკა და საპარლამენტო მმართველობა, რომლის დროსაც „ჯოგი ხდება ბატონი“ (ნიცშე 1968: 397).

„სულის არისტოკრატიის“ იდეასთან უნდა იყოს დაკავშირებული სიმბოლისტიკების ცნობილი დევიზი „ხელოვნება ხელოვნებისათვის“, რისთვისაც კომუნისტები დევნიდნენ ფრანგ სიმბოლისტებთან ასოცირებულ ქართველ პოეტებს. აღსანიშნავია, რომ სწორედ ამ კონტექსტშია ნახსენები ნიცშე გალაკტიონის ზემოხსენებულ მონახაზში: „სოციალისტური რეალისტური ლიტერ. პოეზია. ნიცშეანობა და სიმბოლიზმი.. სოციალური საფუძველი თანამედროვე პოეზიის“. 1940 წლის დღიურში გალაკტიონი უარყოფს ბრალდებას, რომ თითქოს იგი „6. გამოდიოდა შეშლილობის, თვითმკვლევლობის, მკვლევლობის, <...სტის> ტიპის აპოლოგეტად, 7. აღიარებდა ხელოვნებას მხოლოდ რჩეულთათვის, 8. აყავდა ნიცშეანიზმი პიედესტალზე“ (ტაბიძე 2018ვ: 1). 1947 წელს, ანუ ამ ჩანაწერიდან 7 წლის შემდეგ, გალაკტიონი ისევ ახსენებს ნიცშეს დადებით კონტექსტში. როგორც ქვემოთ ვნახავთ, საეჭვოა, რომ აქ გალაკტიონი ბოლომდე გულწრფელია, უფრო სავარაუდოა, რომ ესაა მონახაზი საპასუხო საჯარო წერილისთვის ან გამოსვლისთვის, რომელშიც, ბუნებრივია, საბჭოთა წნეხის გათვალისწინებით, იგი იძულებული იქნებოდა უარეყო მისი რაიმე კავშირი სიმბოლიზმთან ან ნიცშესთან.

ერთი მხრივ, ნიცშე ახლოს დგას სიმბოლისტებთან, როცა იგი „მხიარული მეცნიერების“ შესავალში ამბობს: „ხელოვნება ხელოვნებისათვის, მხოლოდ ხელოვნებისთვის!“, რაც არის ხელოვნება, რომელიც ფორმის, ზედაპირის მშვენიერებაზეა ორიენტირებული და უარყოფს „ჭეშმარიტებისადმი ნებას“, ბნელი და მახინჯი სიღრმეებისადმი ლტოლვას (ნიცშე 2008 : 7-8), მეორე მხრივ, ნიცშე, სიმბოლისტებისგან განსხვავებით, გამოხატავს „ხელოვნებას ხელოვნებისათვის“, როგორც უმიზნო ხელოვნებას და მიიჩნევს, რომ ხელოვნებას აქვს მიზანი: სიცოცხლის დასტურყოფა – სწორედ სიცოცხლის თვით ყველაზე საზარელი გამოვლინების დასტურყოფაა ტრაგიკული ხელოვნების მიზანი (ნიცშე 2005: 204-205). ოდნავ წინ გავუსწოთ სტატიის მიზანს და აღვნიშნოთ, რომ, კრიტიკოსების აზრით, გალაკტიონთან სევდა სიცოცხლის დამამკვიდრებელია (ტაბიძე 2000: 339). ნოდარ ტაბიძის აზრით, გალაკტიონის „პირველი წიგნი სევდით, წუხილით, ბრძოლით, ოცნებით... ყველაფრით „სიცოცხლის ნდომისა“ და დამკვიდრების გამომხატველი ყოფილა“, ამის დასტურად მოყვანილია პოეტის სტრიქონები:

სული სიცოცხლის ნდომის,
ჩემი ლექსების ტომის.
(ტაბიძე 2000: 354)

ნიცშესთვის მიუღებელია დეკადენტების და სიმბოლისტიკების სწრაფვა, გაექცნენ ამქვეყნიურობას და თავი შეაფარონ ექსტაზს და მისტიკურ გამოცდილებებს. შოპენჰაუერის და ვაგნერის გავლენაში ყოფნის პერიოდში ნიცშე მართლაც იზიარებდა გარკვეულ არტისტულ მეტაფიზიკას (დელ კარო 2013: 109). ახალგაზრდა ნიცშეს თანახმად, მეტაფიზიკური ნუგეში გულისხმობს, რომ ქაოტური სამყაროს მიღმა არსებობს საფუძველმდებარე, „პრიმორდიალური ერთიანობა“ (კეიმი 2014: 93). ემპირიული სამყარო იმდენად საზარელია, რომ გვჭირდება მეტაფიზიკურად

განსხვავებული სამყაროს მითი (კეიმი 2014: 93-94), მაგრამ მოგვიანებით ნიცშე ასკვნის, რომ სიცოცხლის ბოლომდე დასტურყოფა ვერ მოხდება თუ არსებობს სულის და მიღმიერი სამყაროს რწმენა (ბანიანი ... 2003: 837). ნიცშეს მოგვიანო ფილოსოფიაში მეტაფიზიკურის გაუქმება უკავშირდება მის პრობლემურობას. ნიცშეს მიხედვით, პრობლემა ამგვარ ნუგეშში არის ის, რომ იგი ძალიან კარგად მუშაობს. უკიდურესი რელიგიური ასკეტიზმის შემთხვევაში იმქვეყნიურობის იდეით იმდენად მოხიბლული ვხდებით, რომ ცოტა მოტივაცია გვაქვს დავრჩეთ ემპირიულ სამყაროში ჩართულები (კეიმი 2014: 94).

ნიცშეს შემოაქვს ტერმინი „გადაღახვა“: „რაც აქცევს გადაღახვას ასეთ ძნელ, შიშისმომგვრელ და ნამდვილად გამირულ მოვლენად, არის მოთხოვნა, რომ აქტიურად მოვიტოვოთ უკან ყველაფერი, რაც უსაფრთხოა და ნაცნობი (ტკივილებისა და სიხარულების ჩათვლით), და რაც ვართ ჩვენ და რასაც ვაფასებთ, ამდენად, სერიოზულად მოვახდინოთ რა ჩვენი იდენტობის დესტაბილიზაცია. ალბათ კიდევ უფრო შიშისმომგვრელია ის, რომ გადაღახვა დამატებით მოითხოვს საპირისპირო და წინააღმდეგობრივი ვალდებულებების და ღირებულებების ერთად შენარჩუნებას – არც მათ სინთეზს, არც მათ უარყოფას, არც მათგან უფრო არახელსაყრელის დათრგუნვას ან განადგურებას, თვით არც მათ გაქრობას დროებით ინტოქსიკაციაში – არამედ მათი კონფლიქტის და წინააღმდეგობის ერთად შენარჩუნებას ერთ გაცნობიერებულ და მკაფიო დასტურყოფაში“ (კეიმი 2013: 275).

ნიცშეს და სიმბოლიზმის ასოცირება ხდება იმის გამოც, რომ სიმბოლიზმის მსგავსად, ნიცშეც ხაზს უსვამს ტექსტში მუსიკის მნიშვნელობას, ტექსტის ინტონაციას, თუმცა არსებობს მნიშვნელოვანი განსხვავება. სიმბოლიზმი, როგორც იდეალიზმის სახეობა, ესწრაფოდა აბსოლუტის ძიებას. სიმბოლისტებს მიაჩნდათ, რომ აბსოლუტის პირდაპირ გამოხატვა შეუძლებელია, ამიტომ საჭიროა ალუზიური, სიმბოლური გზა და ქარაგმული, მინიშნებათა პოეზია, ხოლო ქარაგმის საუკეთესო გზა არის მუსიკალური ეფექტები (სორელი ... 1999: xvi). ამისგან განსხვავებით, მუსიკა ნიცშესთვის არის არა აბსოლუტისადმი თუ სხვა მეტაფიზიკური იდეის სიმბოლურ-ალუზიური მინიშნებების საშუალება, არამედ, პირიქით, მეტი სიცხადის მიღწევის გზა. ნიცშეს მიხედვით, მუსიკის მეშვეობით უკეთ ხდება იმ გაგების გადაცემა, რომელსაც ლინგვისტური გამოხატულება მხოლოდ აბუნდოვნებს (კარვალო 2011: 352). ამ მხრივ საინტერესოა გალაკტიონის მოსაზრება, რომელსაც ნოდარ ტაბიძე გადმოგვცემს: “თავისი მოსაზრებები გელას გაუზიარა: ორი მხარეა საგულისხმო, ერთ შემთხვევაში მუსიკალობა აზრის გამოხატვას შველის, დაქვემდებარებულია. მეორე შემთხვევაში იგი სიტყვაზე მალლა დგას. მუსიკით გაცილებით მეტი ითქმის, ვიდრე სიტყვით. ბლოკს დაესესხა და დაასკვნა: მისი არაერთი ლექსი მუსიკის კონსტრუქციის გააზრებით არის აგებული” (ტაბიძე 2000: 239). თუმცა ეს სხვა სტატიის და უფრო ფართო ანალიზის თემაა, რადგან ამ ერთგვარი შესავლის ფუნქციის მქონე სტატიაში უშუალოდ გალაკტიონის ჩანაწერებს ვეხებით.

„ტრაგედიის დაბადების“ მოგვიანო კომენტარში ნიცშე ამბობს, რომ ეს ნაწარმოები „უნდა ემღერა ახალ სულს“, შესაბამისად, „ასე იტყოდა ზარატუსტრა“ უკვე

უკავშირდება დიონისური დითირამების ტრადიციას, რომლის მისტიკრიებში სიმბოლური ენის მიზანი არაა რაიმეს სწავლება, არამედ ხელდასხმულის მიყვანა გამოცდილებამდე და ნიცმე „ასე იტყოდა ზარატუსტრას“ მართლაც უწოდებს დითირამს. ნიცმეს მიზანია მაძიებლის ცდუნება, მისი რამეგვარად დაინტერესება იმ გამოცდილებით, რომელიც იმდენად სუბიექტურია, რომ არ გადმოიცემა, არ გამოითქმის, მხოლოდ უშუალო გამოცდილებით შეიძლება მისი გაგება (ბრააკი 2011: 171).

ნიცმე თავად მიანიშნებს, რომ „ასე იტყოდა ზარატუსტრა“ უნდა ჩავთვალოთ მუსიკად, სადაც მთავარია ინტონაციების სწორი მოსმენა. ზარატუსტრაში ვკითხულობთ: „იმღერე! ნულარ ლაპარაკობ! განა ყველა სიტყვა სერიოზული და მძიმე ადამიანებისთვის არ არის შექმნილი? განა ყველა სიტყვა ტყუილი არაა მათთვის, ვინც მსუბუქია? იმღერე! ნულარ ლაპარაკობ!“ (კარვალო 2011: 356). ერთი მხრივ, ზარატუსტრაში სიცოცხლის დასტურყოფა ხდება სიტყვებით, მეორე მხრივ კი, მხოლოდ მისი პოეზიის და პოეტური პროზის მუსიკას შეუძლია იმ „ფუნდამენტური, „დითირამბული“ ემოციის გადმოცემა, რომელიც საფუძვლად უდევს და აერთიანებს ამ ქმნილებებს“. მუსიკა გვაგრძნობინებს ხსენებულ ემოციას (იანგი 2010: 434). ახალგაზრდა ნიცმეს მიხედვით, პრიმორდიალური ფუძე უპირველესად გამოხატულია ინტონაციაში და „ინტონაციური ქვენიადები უნივერსალური და ინტელიგიბელურია ენებს შორის განსხვავებების მიუხედავად“. სიტყვები წარმოდგენის მეორე დონეა და ისინი გამოხატავენ პრიმორდიალურ ფუძეს, რომელიც უკვე წარმოდგენილია ინტონაციის მიერ, ეს უკანასკნელი კი ძირითადად გამოხატავს სიხარულს და ტკივილს, ამ პრიმორდიალურ განცდებზე დაფუძნებულ განცდებს (მიურეი 1999: 114). ნიცმეს მიხედვით, „ბგერა და ინტონაცია, როგორც სიხარულის და ტკივილის სიმბოლური რეპრეზენტაცია, ახდენენ ყველას მიერ გაზიარებული პრიმორდიალურობის – პირველადი დიონისური ერთიანობის სიმბოლიზებას“ (ბრაუნი 2006: 95).

საგულისხმოა, რომ გვიანდელი ნიცმეს თანახმად, მუსიკის თავდაპირველმა ერთიანობამ პოეზიასთან მუსიკა სიმბოლიზმით დატვირთა და ახლა უკვე „დრამატული მუსიკა მხოლოდ მაშინლაა შესაძლებელი, თუ ინტონაციური ხელოვნება დაამარცხებს სიმბოლური ხერხების უზარმაზარ სამფლობელოს“ (ნიცმე 1996: 99). ნიცმეს აზრით, რაც უფრო იზრდება ჩვენი ყურის „აზროვნების უნარი“, მით უფრო მეტად უგრძნობი ხდება იგი, გრძნობის ორგანოები ბლაგვდება და მხოლოდ ტვინი განიცდის სიამოვნებას, სიმბოლური ანაცვლებს რეალურად არსებულს (ნიცმე 1996: 100). შესაბამისად, ნიცმე ყოველგვარ ხელოვნებას აღარ მიიჩნევს კულტურის განახლების საშუალებად, რადგან ხელოვნებაც შეიძლება აღმოჩნდეს „მეტაფიზიკის მახეში“ (რემპლი 2000: 123), ამიტომ ნიცმეს თანახმად, დიონისური მუსიკა, რომელიც ინარჩუნებს უნივერსალურ მგრძნობელობას, უნდა დაეფუძნოს ანტიკური ქორალური სიმღერის დითირამის ნიმუშს, რომელიც, ზოგადად, იამბური საზომის ლექსი იყო (კარვალო 2011: 352).

შესაბამისად, ნიცმეს აზრით, მუსიკის მეშვეობით ხდება განცდის, შინაგანი სუბიექტური გამოცდილების უშუალო გადაცემა და არა რაიმესკენ ქარაგმული, ბუნდოვანი მინიშნება, თანაც ეს ხდება ბუნებრივად და არა მიზანმიმართულად. ნიცმე აკრიტიკებს თავის თანამედროვე მუსიკოსებს, რომელთა მიზანია მსმენ-

ლის მოცუება. ეს უკანასკნელიც მზადაა მოცუუდეს „დემაგოგის ხელოვნებით“. ამის საწინააღმდეგოდ, „უმანკო მუსიკა“ არის ის, რომელმაც „ალარ იცის“, რომ არსებობს მსმენელი და ეფექტი (ნიცშე 2006ა: 145). ვაგნერის გავლენის ქვეშ მყოფი სიმბოლისტიზმისგან განსხვავებით, ნიცშესთვის მუსიკა არ არის საშუალება. ხელოვანი არ უნდა ფიქრობდეს მუსიკის მიერ მოხდენილ ეფექტზე ან იმაზე, თუ რას მიანიშნებს იგი ალუზია-სიმბოლოების გზით. იმისათვის, რომ მუსიკას ჰქონდეს კარგი ეფექტი, თავად ხელოვანი უნდა იყოს კარგი. ასეთ შემთხვევაში მუსიკა ბუნებრივად მოახდენს კარგ ეფექტს, ყოველგვარი წინასწარი გათვლის გარეშე. „ჩვენს კომპოზიტორებს იოტისოდენი ეჭვიც არ აქვთ, რომ რასაც ისინი გადასცემენ მუსიკაში, არის მათი საკუთარი ისტორია, ისტორია დამახინჯებული სულისა. წინათ კომპოზიტორი თითქმის ვალდებული იყო გამხდარიყო კარგი ადამიანი თავისი ხელოვნების გულისათვის – და ახლა!“ (ნიცშე 2006ა: 140).

„ვაგნერის საკითხში“ ნიცშე, როგორც ყოფილი ვაგნერიანელი, საყვედურობს ვაგნერს, რომ რაც მან მოიხელთა და რასაც მხოლოდ გერმანელები აღიქვამენ სერიოზულად, ეს არის „იდეა“, ანუ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, რაღაც ბნე-ლი, გაურკვეველი, ავისმომასწავებელი; სიცხადე გერმანელებისთვის არის პრობლემა, ისინი ლოგიკას უარყოფენ“. საბოლოოდ, ნიცშეს აზრით, ვაგნერმა „გამოიგონა საკუთარი სტილი, „უსასრულო მნიშვნელობა“, – ის გახდა ჰეგელის მიემკვიდრე. ... მუსიკა როგორც „იდეა“ – ეს არაა მუსიკა, რითაც ვაგნერმა ეს ახალგაზრდები დატყვევა, ესაა „იდეა“ – ესაა მისი ენიგმებით მდიდარი ხელოვნება, მისი დამალობანა ასეულობით სიმბოლოს მეშვეობით, მისი იდეალების პოლიქრომია... ისინი თრთოლვით უსმენენ, როგორ ისმის მის ხელოვნებაში ბუნდოვანი სიშორიდან დიადი სიმბოლოების ნაზი ქუხილი“ (ნიცშე 2005: 252). ვაგნერისგან განსხვავებით, ნიცშესთვის, როგორც ზემოთ აღინიშნა, სიცხადე არის მუსიკის უმთავრესი უპირატესობა სიტყვის, ლინგვისტური გამოხატულების მიმართ. ვაგნერთან მუსიკა გამოხატვის საშუალებაა, მან „მუსიკის ლინგვისტიური უნარი უსაშველოდ გაზარდა“. ვაგნერთან მუსიკას „ნება ეძლევა გარკვეულ შემთხვევებში იყოს არა მუსიკა, არამედ ენა, ინსტრუმენტი“ (ნიცშე 2005: 247).

„ვაგნერის საკითხში“ ნიცშე ამბობს, რომ დეკადენტი ვაგნერი მიმზიდველი აღმოჩნდა ევროპული დეკადანსისა და პარიზისთვის, ისევე როგორც ავადმყოფს იზიდავს ის, რაც მას ვნებს (ნიცშე 2005: 241). „დიახ, ძირითადად, როგორც ჩანს, ვაგნერს არ აინტერესებს სხვა პრობლემები, გარდა იმისა, რაც დღეისათვის პატარა პარიზელ დეკადენტებს აინტერესებთ. მუდამ 5 ნაბიჯის მოშორებით საავადმყოფოსგან! (ნიცშე 2005: 250). უფრო კონკრეტულია ნიცშე „ეკე ჰომოში“: „ვის ეკუთვნის ვაგნერი? ვისთან აქვს სათავე: ესაა გვიანდელი ფრანგი რომანტიკოსები, ეს მოლივლივე, ზეალმტაცი ტიპის ხელოვანები, როგორიცაა დელაკრუა, როგორიცაა ბერლიოზი, რომელთა საფუძველში ავადმყოფობაა. ისინი არიან განუკურნებელი ხასიათის, დაუხვენავი ფანატიკოსები ექსპრესივისა, სრულყოფილი ვირტუოზები... ვინ იყო ვაგნერის პირველი ინტელიგენტი მხარდამჭერი ბოლოს და ბოლოს? შარლ ბოდლერი, იგივე, ვინც პირველმა გაიგო დელაკრუა,

ესაა ტიპური დეკადენტი, ვისშიც ხელოვანთა მთელმა თაობამ საკუთარი თავი შეიცნო“ (ნიცშე 2005: 93).

სიმბოლიზმის და ნიცშეს ურთიერთობის თვალსაზრისით საინტერესოა, რომ 1892 წელს დაარსებული ჟურნალი „Le Banquet“, მიუხედავად იმისა, რომ ასოცირებული იყო სიმბოლისტებთან (მალარმე, ვერლენი) და ეძღვნებოდა მალარმეს, როგორც მასწავლებელს, იქცა „სიმბოლიზმისადმი რეაქციად“, ფაქტობრივად, მალარმემ და მისმა მეგობარმა სიმბოლისტმა პოლ ვერლენმა შთააგონეს ახალგაზრდა ლიტერატორები, წასულიყვნენ საკუთარი მემკვიდრეობით. მართლაც, ჟურნალის მიზნად იქცა „უბრალო და მდიდარი ფრანგული ლიტერატურის განახლება კლასიციზმისა და რომანტიზმის მახვილგონიერი შერწყმით“ და ამ მიზნის მისაღწევ ერთ-ერთ საშუალებად განიხილებოდა ნიცშეს ფილოსოფია (ფორთი 1993: 103). სწორედ ნიცშეს გავლენით, დიდი მსჯელობის შემდეგ, გადაწყდა, რომ სიმბოლიზმის მთავარი ორგანო – „Mercure de France“ იქნებოდა სიმბოლისტური, მაგრამ არა დეკადენტური (ფორთი 1993: 113). როგორც მწერალი ლუი რეინო აღნიშნავს, „უპირველეს ყოვლისა, ეს იყო სიმბოლისტური და დეკადენტური ტაძრები, საიდანაც ნიცშემ შეიძინა თავისი თაყვანისმცემლები“ (ფორთი 1993: 116).

ფრანგ მწერლებში ნიცშე ასოცირდებოდა ინდივიდუალიზმთან. ლიტერატურული ანარქისტებისთვის მისაღები იყო „შეუზღუდავი ინდივიდუალური თავისუფლების იდეა და არა ანტი-ბურჟუაზიული ძალადობა“ (ფორთი 1993: 110). ანარქისტები საკუთარ თავს უკავშირებდნენ ნიცშეანურ ინდივიდუალიზმს. მათ მიაჩნდათ, რომ „ინდივიდმა“ ანგარიში უნდა გაუწიოს მხოლოდ საკუთარ „ეგოს“, საკუთარ კომფორტს და საკუთარ განვითარებას“. ნიცშეს ფილოსოფიას უწოდებდნენ ასევე „არისტოკრატიულ ანარქიზმს“ (ფორთი 1993: 111). სანამ ინდივიდუალიზმთან მიმართებაზე გადავალთ, უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ანტირევოლუციური, ანტისოციალისტური და ერთგვარად ეგოისტური პათოსი მართლაც ნიშანდობლივია ნიცშესთვის: „განა ჩვენ ამ საშინელი განზრახვით, წავშალოთ ცხოვრების კონტურები და საზღვრები, კაცობრიობის ქვიშად ქცევის საუკეთესო გზას არ ვადგავართ? ქვიშა! უფრო და უფრო პატარა, ნაზი, მრგვალი, უსასრულო ქვიშა! ესაა თქვენი იდეალი, თქვენ თანამგრძობელი განცდების მახარობლებო? – ამ დროს კი უპასუხოვ რჩება თვითონ კითხვა, ადამიანი უფრო მეტად არგებს სხვას უშუალოდ მუდმივი თანადგომითა და დახმარებით, რაც ჯერ კიდევ მხოლოდ ძალიან ზედაპირული შეიძლება იყოს, სადაც ის არაა ტირანიული დაუფლება და გარდაქმნა – თუ საკუთარი თავისგან რაღაც იმგვარის შექმნით, რასაც სხვა აღტაცებით შეხედავს, ეს შეიძლება იყოს მშვენიერი, მყუდრო, შემოსაზღვრული ბაღი, მაღალი კედლებით ქარიშხლისა და შარავზის მტვრისაგან დასაცავად, მაგრამ ასევე სტუმართმოყვარე კარიბჭით“ (ნიცშე 2006ა: 106).

თუმცა, ყველაზე მეტად საინტერესოა ის, რომ საფრანგეთში ნიცშეს რეცეფცია აღმოჩნდა კატალიზატორი გარდაქმნისა „დეკადანსისა და ინდივიდუალიზმისგან ვიტალიზმისა და კოლექტიური რეგენერაციისკენ“ (ფორთი 1993: 98). როგორც ჩანს, საბოლოოდ აშკარა გახდა, რომ ნიცშეს ფილოსოფია არ არის ინდივიდუალისტური, როგორც ანარქისტებს მიაჩნდათ. ეს მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც ნიცშეს

გალაკტიონი აკავშირებს ინდივიდუალიზმთან. 1935 წლის დღიურში გალაკტიონს მოჰყავს კრიტიკოს გიორგი ადამოვიჩის ციტატა, რომელსაც შემცირებული სახით წარმოადგენ: „ევროპის უკანასკნელი საუკუნის ლიტერატურის ისტორია თავისი შინაგანი აზრით წარმოადგენს ინდივიდუალიზმის ისტორიას... უფრო სწორად რომ ითქვას, ეს არის „ისტორია ინდივიდუალიზმის განადგურების, დაცემისა“, დაღუპვისა. ბაირონისა და შილერის იმედებიდან დღევანდელ დღემდე სულ ცოტა რამ დარჩა (თითქმის არაფერი დარჩა). ადამიანი, რომელიც უყოყმანოდ დაერწმუნა თავის თავს, ნელ ცეცხლზე წვალებით იხდის სამაგიეროს თავის უანგარიშო მედიდურებისათვის, თავისი პირველი განმარტოებისა და განდგომილი აღტაცებებისათვის. იყვენ წამებულნი და გმირები ინდივიდუალიზმისა (თითქო ყველა ჩვენს მაგიერ), ბოდლერი, ნიცშე, სხვები. ეხლა გმირული პერიოდი გათავდა, ოცნებანი გაჰქრენ, ილუზიები გაიფანტენ ... სიტყვა „მასები“ უბრალოდ წარმოთქმული სიტყვები როდია. დიახ, ადამიანი მთლიანად ცხოვრობს მასსაში... მარტოობაში მხოლოდ ოქროს სიზმრები გესიზმრება მტანჯველი და საშინელი გამოღვიძებით... მაგრამ კლასიურობა და სხვ.“ (ასეთია გ. ადამოვიჩის აზრი)“ (ტაბიძე 2018: 1).

1947 წლის დღიურში გალაკტიონი უფრო ნათლად ამბობს, თუ რას გულისხმობს ნიცშეანურ ინდივიდუალიზმი: „– მეე, – ისევ გაისმის ცხვრის ჟივილი. შუა ჯოგიდან, სადაც ხორაგაკიდებული ცხენიცი მიდის თავის კვიციტ. უცნაური სანახავია ეს ცხენი – იგი მიდის ცხვრების ამ თეთრ ზღვაში, „ასში გამოსარჩევით“, რომ იტყვიან. რაღაცა უცხოა ის ამ დენისთვის, მაგრამ აუცილებელი. და სამი დიდი, ბამბურა ძაღლიცი. მწყესების ძაღლიცი. იდუმალად, საშიშრად თავჩაღუნულნი მიდიან ისინი. „მათ მკვლევების ისე ეშინიათ, როგორც მე შარშანდელი თოვლის“ – ჩაილაპარაკა მწყესმა. მაგრამ რად წამომსცდა ეს სიტყვა „მე“ მწყესს? რად გაიმეორა მთელმა ცხვარმა და მათთან ხეობამ „მე“. ეჰ, სხვა სახისაა ეხლა ნიცშეანიზმი, ინდივიდუალიზმი, საკუთარი [„მე“] პიროვნება, სრულებით „მე“-ს ძახილი მაშინ, როდესაც არავითარი მეობა შენ არ გაგაჩნია, ცხვარო. ეს ტკბილი ილიუზიაა, ეს მომხიბლავი მოჩვენებაა. სინამდვილე კი სხვებთან ერთად მიგრეკავს, [ვინ იცის] უცნობლობისკენ: არ იცი, სად, რისთვის, როდემდის?“ (ტაბიძე 2018: 1).

გალაკტიონი ცხადად მიანიშნებს, რომ ნიცშეს ინდივიდუალიზმი გულისხმობს მასებისგან გამორჩევას, გმირობას, განმარტოებას და რომ ეს აღმოჩნდა ილუზია – ვერავინ გახდება ამგვარად გამორჩეული, თვით ის ცხენიცი, რომელიც, ერთი შეხედვით, გამოირჩევა ცხვრებისგან და „ასში გამოსარჩევია“, ხორაგაკიდებული მიდის მათ შორის და ამ პირობებში, როცა თითქოსდა გამორჩეულიც არაა გამორჩეული და თავისუფალი ტვირთისგან, თვით ცხვარსაც კი მაინც აქვს ილუზია, რომ თავისუფალია. სწორედ ამგვარ, მასობრივი თავისუფლების ილუზიას უწოდებს გალაკტიონი სხვა სახის ნიცშეანიზმსა და ინდივიდუალიზმს.

ნიცშე, მართლაც, ქადაგებს გამორჩეულობას და ჯოგზე აღმატებას, მაგრამ იგი ამას ინდივიდუალიზმს არ უწოდებს, ნიცშე ამბობს: „ჩემი ფილოსოფიის მიზანია რანგობრივი იერარქია: არა ინდივიდუალისტური მორალი. ჯოგის იდეები უნდა ბატონობდეს ჯოგში – მაგრამ მასზე მაღლა ვერ უნდა აღწევდეს: ჯოგის

ლიდერებს სჭირდებათ ფუნდამენტურად განსხვავებული ფასეულობანი თავიანთი ქმედებებისთვის“ (ნიცშე 1968: 162). ნიცშეს მიხედვით, ინდივიდუალიზმი ყველას თანაბარ თავისუფლებას ანიჭებს, რაც რანგის იერარქიას ეწინააღმდეგება. მთავარია არა თავისუფლების, არამედ ძალაუფლების ხარისხი. ნიცშესთვის მისაღებია თავისუფლების მსხვერპლად მიტანა, თუნდაც მონობა, თუ ეს ხელს შეუწყობს ადამიანის უფრო მაღალი ტიპის აღმოცენებას (ნიცშე 1968: 458). ნიცშეს აზრით, სოციალიზმიც ინდივიდუალიზმის მიერ გამოყენებული აგიტაციის საშუალებაა, რომლის მიზანი არ არის საზოგადოებრივი წესრიგი, არამედ, პირიქით, ამ უკანასკნელს მიიჩნევს საშუალებად რომ „მრავალი ინდივიდის არსებობა გახდეს შესაძლებელი“ (ნიცშე 1968: 411-412). ინდივიდუალიზმი „ძალაუფლების ნების ყველაზე ზომიერი ეტაპია“, შესაბამისად, მსგავსი იდეოლოგიები თავს იტყუებენ, რადგან მას შემდეგ, რაც ინდივიდები თანაბრად თავისუფლები ხდებიან, მათ სურთ უკვე არა თანასწორობა, არამედ გამორჩევა სხვებისგან, ისინი ეძებენ რანგით და ძალით თავიანთ ტოლებს, ერთიანდებიან ჯგუფებად და ინყებენ ბრძოლას ძალაუფლებისთვის. ასე იქმნება რანგობრივი იერარქია (ნიცშე 1968: 412).

ნიცშეს ზარატუსტრა ამბობს: „გამოვიტყუო ჯოგიდან მრავალი – აი რატომ მოვედი მე“ (ნიცშე 2006ბ: 14). ნიცშე ინდივიდუალური პერსპექტივების სიმრავლის მომხრეა, „თუმცა იგი ასევე მოითხოვს პერსპექტივების განცალკევებას და იერარქიულ განლაგებას... ეს ნიშნავს განსჯას, შერჩევას, ფილოსოფოსის მიერ განსხვავებას ჯანმრთელობისა ავადმყოფობისგან“ (მიკიჩი 2018: 5).

ნიცშე მხარს უჭერს არა ინდივიდუალისტურ მორალს, არამედ, შეიძლება ითქვას, მორალის ინდივიდუალურობას: „პოლიტიკური ბოღვა, რომელზეც მე ისევე მედიმება, როგორც თანამედროვეებს წინა ეპოქების რელიგიურ ბოღვაზე, არის, უპირველეს ყოვლისა, ს ე კ უ ლ ა რ ი ზ ა ც ი ა , ს ა მ ყ ა რ ო ს რ ნ მ ე ნ ა და „მიღმიერის“ და „იმქვეყნიურობის“ მიზანმიმართული უგულუბელყოფა. ყოფნის მიზანი არის სწრაფწარმავალი ინდივიდების კეთილდღეობა: სწორედ ამიტომ არის სოციალიზმი მისი ნაყოფი, ე.ი. სწრაფწარმავალ ინდივიდებს სურთ თავიანთი ბედნიერების მოპოვება სოციალიზაციის გზით. მათ არ აქვთ მიზეზი მ ო ი ც ა - დ ო ნ , როგორც ამას აკეთებენ ადამიანები მარადიული სულით და მარადიული ქმნადობით და მომავალში გაუმჯობესების პერსპექტივით. ჩემი სწავლება ამბობს: ი მ გ ვ ა რ ა დ ი ც ხ ო ვ რ ე , რომ აუცილებლად მ ო გ ი ნ დ ე ს ის ე ვ ი ც ხ ო ვ - რო , ეს არის ამოცანა – შენ ისევე იცხოვრებ ნ ე ბ ის მ ი ე რ შ ე მ თ ხ ვ ე ვ ა შ ი ! ვისაც ბრძოლა ანიჭებს უმაღლეს გრძნობას, დაე იბრძოდეს: ვისაც დასვენება ანიჭებს უმაღლეს გრძნობას, დაე ისვენებდეს; ვისაც მონესრიგება, გაყოლა და მორჩილება ანიჭებს უმაღლეს გრძნობას, დაე, მორჩილებდეს. მხოლოდ ი მ პ ი რ ო ბ ი თ , რომ იგი ა ც ნ ო ბ ი ე რ ე ბ ს , თუ რა ანიჭებს მას უმაღლეს გრძნობას და რომ მის მისაღწევად ა რ ა ვ ი თ ა რ ს ა შ უ ა ლ ე ბ ა ს არ ერიდება. სასწორზე მ ა რ ა დ ის ო ბ ა ა !“ (ნიცშე 2018: 1).

შესაბამისად, როცა ნიცშე მეტაფიზიკას აუქმებს, იგი მასებს როდი ახვევს თავს ამ ყოველივეს, როგორც სოციალისტები აკეთებენ ამას, არამედ მისი სწავლება მიმართულია არისტოკრატიული ელიტისკენ, რომელიც დაიქვემდებარებს მასებ-

საც და მათს მსოფლმხედველობასაც, ანუ ქრისტიანობა ვერ იქნება გაბატონებული იდეოლოგია, თუმცა არც სრულად მოისპობა. მორალის და ჭეშმარიტების ინდივიდუალურობას ქადაგებს ნიცშე შემდგომ პასაჟშიც: „არინა კი „ჭეშმარიტების“ ახალი მეგობრები ეს ფილოსოფოსები, რომლებიც ახლა მოდიან? შესაძლოა, რადგან აქამდე ყველა ფილოსოფოსს უყვარდა თავისი ჭეშმარიტება. მაგრამ ისინი ნამდვილად არ იქნებიან დოგმატიკოსები. ეს შეურაცხყოფდა როგორც მათ სიამაყეს, ასევე მათ გემოვნებას, თუ მათი ჭეშმარიტება იქნებოდა ჭეშმარიტება ყველასათვის: რაც იყო საიდუმლო სურვილი და ღრმად დაფარული აზრი ყველა დოგმატური მისწრაფებისა ამ დრომდე. „ჩემი განსჯა ჩემი განსჯაა: ადვილი როდია სხვა ადამიანებსაც ჰქონდეთ მასზე უფლება“. ალბათ ესაა, რასაც ამგვარი მომავლის ფილოსოფოსი იტყვის. ჩვენ უნდა გავეცალოთ ცუდ გემოვნებას, რომელსაც უმრავლესობასთან შესატყვისობა სურს. „სიკეთე“ აღარაა სიკეთე, როდესაც იგი შენი მოყვასის პირიდან გამოდის. და როგორ შეიძლება ოდესმე არსებობდეს „საყოველთაო სიკეთე“! ცნება საკუთარ თავს ენინააღმდეგება: რაც შეიძლება იყოს საყოველთაო, მას მუდამ ექნება მცირე ღირებულება. საბოლოოდ უნდა იყოს ისე, როგორც არის და როგორც მუდამ იყო: დიადი საგნები დარჩეს მათთვის, ვინც დიადია, უფსკრულები მათთვის, ვინც ღრმია, სინატიფები და ჟრუანტელი მათთვის, ვინც დახვეწილია, და მოკლედ რომ შევაჯამოთ: ყოველივე იშვიათი – იშვიათებისთვის“ (ნიცშე 2002: 40).

ამ მხრივ მნიშვნელოვანია შემდეგი აფორიზმიც: „ჭეშმარიტი ტირანიის წინააღმდეგ“. თუნდაც რომ ვიყოთ საკმარისად გიჟები და ყველა ჩვენი შეხედულება სწორად მიგვაჩნდეს, მაინც არ უნდა გვსურდეს, რომ მხოლოდ ისინი არსებობდნენ. მე ვერ ვხედავ, რატომ უნდა იყოს სასურველი, რომ მხოლოდ ჭეშმარიტება ბატონობდეს და იყოს ყოვლისშემძლე; ჩემთვის საკმარისია, რომ იგი ფლობდეს დიდ ძალას. მაგრამ მას უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა იბრძოლოს და ჰყავდეს ოპონენტები და ჩვენ უნდა გვექონდეს შესაძლებლობა დროგამოშვებით სიცრუეში ვიპოვოთ შემსუბუქება ჭეშმარიტებისგან – სხვაგვარად იგი ჩვენთვის გახდება მოსაწყენი, უძლური და უგემური და ჩვენც ასეთებად გვაქცევს“ (ნიცშე 2006ა: 206).

ამრიგად, მიმაჩნია, რომ კომპარატიულ-ჰერმენევტიკული კვლევა უნდა დავინწყოთ პოეტის ჩანაწერებში გამოხატული რეცეფციის კრიტიკით – როგორ ხედავს პოეტი ფილოსოფოსს, რამდენად შესაბამისობაშია ეს ხედვა ფილოსოფოსის შემოქმედების სრულ კონტექსტთან და ა.შ. წინამდებარე სტატია არის ნიცშესა და გალაკტიონის კომპარატიული კვლევის ერთგვარი გამაფრთხილებელი შესავალი.

დამოწმებანი:

ბანინი... 2003: Bunnin, N. Tsui-James, E. *The Blackwell Companion to Philosophy*. Padstow: Blackwell Publishers Ltd, a Blackwell Publishing company, 2003.

ბოუსი 2011: Boes, T. *Germany*. The Cambridge Companion to European Modernism. Ed. Pericles Lewis. Cambridge: Cambridge University Press, 2011

ბოც-ბორნშტაინი 2013: Botz-Bornstein, Th. *Speech, Writing, and Play in Gadamer and Derrida*. Melbourne: Ashton and Rafferty, 2013.

- ბრააკი 2011:** Braak, A. *Nietzsche and Zen: Self Overcoming Without a Self*. Lanham: Lexington Books, 2011.
- ბრაუნი 2006:** Brown, K. *Nietzsche and Embodiment: Discerning Bodies and Non-dualism*. Albany: State University of New York, 2006.
- დელ კარო 2013:** Del Caro, A. *Nietzsche and Romanticism: Goethe, Holderlin and Wagner*. The Oxford Handbook of Nietzsche. Eds. Ken Gemes and John Richardson. Oxford: Oxford University Press, 2013
- დომბროვსკი 2014:** Dombrowsky, D. *Nietzsche and Napoleon: The Dionysian Conspiracy*. Cardiff: University of Walkes Press, 2014.
- იანგი 2010:** Young, J. *Friedrich Nietzsche: A Philosophical Biography*. New York: Cambridge University Press, 2010.
- კავთიაშვილი 2004:** კავთიაშვილი, ვ. „მას გახელილი დარჩა თვალები (გენეზისის საკითხი)“. *გალაკტიონოლოგია*. ტ. III. თბილისი: ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა, 2004.
- კარვალო 2011:** Carvahlo, J. *Nietzsche*. The Routledge Companion to Philosophy and Music. Eds. Theodore Gracyk, Andrew Kania. New York: Routledge, 2011.
- კეიმი 2013:** Came, D. *The Birth of Tragedy and Beyond*. The Oxford Handbook of Nietzsche. Eds. Ken Gemes and John Richardson. Oxford: Oxford University Press, 2013
- კეიმი 2014:** Came, D. *Nietzsche on Art and Life*. Oxford: Oxford University Press, 2014.
- კონი 1965:** Cohn, R. *Toward the Poems of Mallarme*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1965.
- ლევერსი 1995:** Laverse, A. *Deconstruction*. The Cambridge History of Literary Criticism. Volume 8. Eds. George Alexander Kennedy and Raman Selden. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- მიკიჩი 2018:** Mikics, D. *The Romance of Individualism in Emerson and Nietzsche*. Web. 22 May, 2018. http://www.ohioswallow.com/extras/0821414968_excerpt.pdf.
- მიურეი 1999:** Murray, P. *Nietzsche's Affirmative Morality: A Revaluation Based in the Dionysian World-View*. Berlin: Walter De Gruyter, 1999.
- ნიცშე 1968:** Nietzsche, F. *The Will to Power*. New York: Random House, 1968.
- ნიცშე 1996:** Nietzsche, F. *Human, All Too Human*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
- ნიცშე 1997:** Nietzsche, F. *Untimely Meditations*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
- ნიცშე ... 1999:** Nietzsche, F. Geuss, R., Speirs, R. *Nietzsche: The Birth of Tragedy and Other Writings*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
- ნიცშე 2002:** Nietzsche, F. *Beyond Good and Evil*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
- ნიცშე 2003:** Nietzsche, F. *Writings from the Late Notebooks*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003
- ნიცშე 2005:** Nietzsche, F. *The Anti-Christ, Ecce Homo, Twilight of the Idols & Other Writings*. New York: Cambridge University Press, 2005.
- ნიცშე 2006ა:** Nietzsche, F. *Daybreak: Thoughts on the prejudices of morality*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- ნიცშე 2006ბ:** Nietzsche, F. *Thus Spoke Zarathustra*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- ნიცშე 2007:** Nietzsche, F. *On the Genealogy of Morality*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
- ნიცშე 2008:** Nietzsche, F. *Gay Science*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- ნიცშე 2018:** Nietzsche, F. *eKGWB/NF-1881,11[163] — Nachgelassene Fragmente Frühjahr–Herbst 1881*. Web. 7 April, 2018. [http://www.nietzschesource.org/#eKGWB/NF-1881,11\[163\]](http://www.nietzschesource.org/#eKGWB/NF-1881,11[163])
- პორტერი ... 2011:** Porter, Stanley E., and Robinson, Jason C. *Hermeneutics: An Introduction to Interpretive Theory*. Grand Rapids/Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2011

რემპლი 2000: Rampley, M. *Nietzsche, Aesthetics and Modernity*. New York: Cambridge University Press, 2000.

სორელი ... 1999: Sorrell, Martin. Verlaine, Paul. *Selected Poems*. Oxford: Oxford University Press, 1999.

ტაბიძე 2000: ტაბიძე, ნ. *გალაკტიონი*. თბილისი: გაზეთ „შანსის“ რედაქცია. 2000.

ტაბიძე 2018ა: ტაბიძე, გ. *პოეზიის დღე*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018. <http://galaktion.ge/?page=Articles&id=4126>

ტაბიძე 2018ბ: ტაბიძე, გ. *დღიური-143 – 1941 წელი*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018. <http://galaktion.ge/?page=Diaries&id=4481>

ტაბიძე 2018გ: ტაბიძე, გ. *დღიური-144 – 1941 წელი*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018 <http://galaktion.ge/?page=Diaries&id=4482>

ტაბიძე 2018დ: ტაბიძე, გ. *დღიური-18 – 1924 წელი*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018 <http://galaktion.ge/?page=Diaries&id=3331>

ტაბიძე 2018ე: ტაბიძე, გ. *აკაკი წერეთელი და ილია ჭავჭავაძე*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018. <http://galaktion.ge/?page=Articles&id=4327>

ტაბიძე 2018ვ: ტაბიძე, გ. *დღიური-136 – 1940 წელი*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018. <http://galaktion.ge/?page=Diaries&id=4414>

ტაბიძე 2018ზ: ტაბიძე, გ. *დღიური-98 – 1935 წელი*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018. <http://galaktion.ge/?page=Diaries&id=3464>

ტაბიძე 2018თ: ტაბიძე, გ. *დღიური-651-5 – 7 მაისი, 1947 წელი*. ინტერნეტი. 22 მაისი, 2018. <http://galaktion.ge/?page=Diaries&id=6816>

ფორთი 1993: Forth, C. E. *Nietzsche, Decadence, and Regeneration in France, 1891-95*. Web. 27 May, 2018. <https://pdfs.semanticscholar.org/0026/a6aeef2cb3e3c702679769fad6cbd36ec5c7.pdf>

Mindia Tsetskladze

(Georgia, Tbilisi)

Relation of Friedrich Nietzsche to Symbolism and Individualism: Critique of Galaktion's Reception

Summary

Key words: symbolism, individualism, aristocratism, music, decadence.

The philologist, more than the poet, has to be attentive towards the context and preciseness while interpreting, so I think it is necessary to talk about problems of Galaktion's reception of Nietzsche, especially when, Nietzsche demands his texts to be read with attention and to divine his united philosophical system, unlike some contemporary tendencies, which is based on misinterpretation of deconstruction which itself is inspired by Nietzsche.

Galaktion does not say concretely what relation Nietzsche has to symbolism, however from his short sketch we can understand the context and talk about it generally. There is significant

difference between decadents' "Aristocracy of the spirit" and Nietzschean radical aristocratism. Besides that, Nietzsche accepts some kind of "Art for artists" which implies the art of form, surface, but he condemns purposeless "L'art pour l'art", as for him the art has purpose and it is life affirmation.

Nietzsche's emphasize on the music of text is also different from the position of symbolists, who share Wagnerian understanding of the music. Nietzsche condemns using music for suggestion and effects and recognizes only "innocent music", which makes effect naturally, unintentionally, because of the artist's healthiness, so Nietzsche criticizes Wagner and his followers – Parisian decadents, emphasizing that Wagner's music is associated with some ambiguous suggestions and lacks clarity, which is a main advantage of the music towards linguistic expression. For Nietzsche, Christian, escapist idealism of Wagner and decadents is also unacceptable. Galaktion often mentions heroism in Nietzsche's context, so presumably, he is familiar with Nietzschean critique of Jesus and Christianity in relation with heroic pathos. However, it should be noted as well, that in a later period Nietzsche's works made some influence on symbolists in respect of attempting to overcoming decadence.

Because Nietzsche condemns revolution, socialism and supports egoism, some French writers, thought that Nietzsche was individualist and that was Galaktion's view as well, however, Nietzsche unambiguously criticizes this ideology and calls it the most modest stage and form of the "will to power" or a way of self-deceiving, because its real aim is not freedom, but power, thus Nietzsche's aim is order of the rank, so that ideas of the herd remains within the herd, but aristocracy needs different values.

Nietzsche supports not individualistic moral, but, it can be said, individuality of moral: plurality of individual perspectives by considering of the hierarchy, so that sickness be distinguished from healthiness. Also Nietzsche is against universalizing morality and tyranny of truth itself, because strength of the truth is increased by existence of the possibility of fighting and accordingly, opposite opinion.

Thus, present article is certain preventing introduction of hermeneutic-comparative research of Nietzsche and Galaktion, in order to overcome the temptation of associating the great poet with the great philosopher.